

підхід є особливо актуальним у контексті обмеженого доступу до окремих територій та необхідності збереження їхнього природного стану [2].

Важливою перевагою віртуальної реконструкції є можливість інтеграції освітнього та туристичного компонентів. Вона може використовуватися як у навчальному процесі, так і в туристичній діяльності, забезпечуючи глибше розуміння історії, культури та способу життя населення регіону. Це сприяє формуванню у відвідувачів ціннісного ставлення до культурної спадщини.

Разом із тим реалізація таких проєктів потребує міждисциплінарної співпраці фахівців у галузях історії, етнографії, географії, інформаційних технологій та туризму. Важливим є також дотримання принципів автентичності та наукової достовірності при відтворенні культурних об'єктів і практик.

Список літератури:

1. Барановська Н. П. Чорнобильська трагедія: нариси з історії. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2021. 254 с.

9. Тури в Чорнобиль та Прип'ять. URL: <https://flixeess.com/uk/tury/katehoriya/tours-to-chernobyl/>

УДК 621.039.58(477.41):504.5]:070:004.738.5

**ЧОРНОБИЛЬСЬКА АТОМНА ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ В
ЕКОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ ОНЛАЙН-МЕДІА
«РУБРИКА»**

Барна С. С., Мединська О. Я.

Тернопільський національний педагогічний університет імені

Володимира Гнатюка

E-mail: serhiybarna@tnpu.edu.ua , medynskao@ukr.net

Сучасний медіапростір України демонструє стрімке зростання соціально-комунікативного попиту на екологічну інформацію [1]. Це зумовлено не лише глобальними кліматичними змінами, а й специфічними національними чинниками: історичною пам'яттю про аварію на Чорнобильській АЕС (ЧАЕС) та її наслідками. Онлайн-медіа «Рубрика», позиціонуючи себе як видання формату журналістики рішень

(solution journalism), формує унікальний екологічний дискурс, у якому ЧАЕС водночас виступає як об'єкт безпекових загроз та як простір формування суспільного запиту на інформацію про ситуацію в зоні її розташування.

За результатами аналізу контенту онлайн-медіа «Рубрика» за перше півріччя 2025 року виокремлено чотири ключові тематичні групи: стан довкілля, екорішення, екологічна освіта та наслідки воєнних дій. Тематика, пов'язана з Чорнобильською зоною відчуження, інтегрована в кожну з цих груп, що свідчить про багатогранність її висвітлення. З огляду на це виокремлено дві групи матеріалів, які опубліковані за моніторинговий період:

1. ЧАЕС у контексті воєнних загроз. В екологічному дискурсі видання Чорнобильська АЕС представлена в тематичній групі «Екологічні наслідки воєнних дій». Об'єкт розглядається через призму техногенної безпеки та екоциду. Ілюстративним є матеріал *«Займання на ЧАЕС після удару російського безпілотної локалізували: у Міндовкілля розповіли про наслідки»* (15.02.2025) [2], у якому акцентується на фіксації збитків, оцінці ризиків для здоров'я населення та оперативності реагування державних органів. У цьому контексті ЧАЕС є символом вразливості екосистем в умовах російсько-української війни, де радіаційна загроза знову стає інструментом тиску.

За моніторинговий період в онлайн-медіа «Рубрика» актуалізуються такі теми:

– *ліквідація наслідків російських атак.* У матеріалі «На ЧАЕС вже дев'ятий день триває ліквідація наслідків атаки: що відомо» (22.02.2025) висвітлюється тривала операція, під час якої фахівці здійснювали моніторинг ситуації із застосуванням сучасних технологій, зокрема безпілотних літальних апаратів;

– *фінансування реконструкції інфраструктури ЧАЕС (Арки Нового безпечного конфайнменту) міжнародними інституціями та державами-донорами:* «Україна на дослідження пошкоджень Арки на ЧАЕС отримає 400 тисяч євро», 04.03.2025; «Франція, Велика Британія та Єврокомісія на відновлення арки ЧАЕС виділили ще 42,5 мільйона євро», 26.06.2025» [2].

Такі матеріали акцентують не лише на факті руйнування, а й на механізмах фіксації збитків довкіллю та міжнародній співпраці задля подолання екологічних криз.

2. Чорнобильська зона як науковий та природний резерват. Поза контекстом війни «Рубрика» висвітлює Чорнобильську зону як унікальну екосистему, що перебуває у стані трансформації. У межах групи «Стан довкілля» (категорія «Біорізноманіття») видання публікує матеріали про відновлення фауни. Прикладом є матеріал «Науковці Чорнобильської зони закріплювали пташенят найзагадковішого птаха України» (21.06.2025). Такі матеріали змінюють сприйняття зони відчуження з «території катастрофи» на «територію наукових відкриттів» та важливий осередок збереження біорізноманіття.

Онлайн-медіа «Рубрика» репрезентує себе як видання формату журналістики рішень через дискурсивні стратегії, які використовує для посилення впливу на аудиторію, зокрема: акцент на рішеннях: висвітлюючи кризові ситуації на ЧАЕС, медіа спрямовує увагу на конструктивні дії та управлінські рішення, наприклад, здійснення моніторингу радіаційної безпеки об'єктів, залучення міжнародної фінансової та технічної допомоги для відновлювальних робіт, посилення заходів фізичного захисту критичної інфраструктури, підвищення прозорості інформаційної політики щодо стану ЧАЕС; медіатизація екологічного контенту та формування свідомості: через конструктивне висвітлення тематика Чорнобиля стає частиною широкого метапроцесу – формування екологічного мислення та соціальної відповідальності; візуалізація та доказовість, реалізовані на основі використання фактичних даних та коментарів експертів, дозволяє протидіяти «небезпечним наративам» та дезінформації, що супроводжують тему атомної енергетики.

У цьому контексті ілюстративним є матеріал («Запобігають пожежам та п бідвищують біорізноманіття: як живуть здичавілі корови у Чорнобильській зоні», 25.04.2025) про унікальну популяцію здичавілих свійських корів, які вже майже 10 років мешкають у заповіднику. За даними наукового співробітника Сергія Жили, ці тварини сприяють підвищенню біорізноманіття Полісся та запобігають пожежам. У поєднанні з іншими матеріалами про наукові дослідження чорного лелеки – одного з найзагадковіших видів української фауни, занесеного до

Червоної книги, та динаміку його популяції на основі даних фотопасток, медіа транслює наратив про «природу, що оживає», трансформуючи імідж Чорнобиля з місця трагедії на символ стійкості екосистем [2].

Чорнобильська тематика суттєво впливає на статистику згадуваності регіонів. У структурі екологічного контенту аналізованого медіа Київська область, до якої територіально належить ЧАЕС, є абсолютним лідером за кількістю публікацій – 45 матеріалів, що становить понад 40% від загальної кількості про цей регіон. Це підтверджує, що стан Чорнобильської АЕС та екологічні виклики столичного регіону є центральними в порядку денному видання. Аналіз частотності згадувань цієї теми у загальній структурі екологічного контенту медіа виявляє таку закономірність: тема аварії на ЧАЕС є одним із ключових факторів, що сформували високий соціально-комунікаційний попит українців на екологічну інформацію. Серед сукупної кількості усіх публікацій з екологічної тематики матеріали про Чорнобиль становлять десяту частину в межах чотирьох виокремлених тематичних груп. Згадки про Чорнобильську зону з'являються нерівномірно і зазвичай прив'язані до надзвичайних подій (лютий 2025 р.) або сезонної наукової діяльності (червень 2025 р.). Отже, тема ЧАЕС в аналізованому медіа хоч і не є домінантною, порівняно з групами «Екорішення» чи «Стан довкілля», проте вона залишається важливою складовою екологічного контенту, особливо в контексті фіксації екоциду та висвітлення наукового потенціалу України.

Таким чином, в екологічному дискурсі онлайн-видання «Рубрика» Чорнобильська АЕС постає багатогранним об'єктом, де перетинаються минуле і майбутнє. Медіа ефективно поєднує висвітлення безпекових питань із надихаючими історіями про наукові експедиції та відновлення рідкісних видів. Такий підхід дозволяє задовольнити соціально-комунікаційні потреби суспільства в достовірній інформації про ЧАЕС, водночас виступаючи інструментом протидії російському екоциду та платформою для популяризації ідей «зеленого» відновлення України. Матеріали спрямовані на формування екологічної свідомості реципієнтів через репрезентацію «закодованих взірців культури» та природовідповідних поведінкових моделей. Це

відповідає загальній стратегії онлайн-медіа «Рубрика» – орієнтувати суспільство на конструктивні рішення навіть у найскладніших кризових ситуаціях.

Список літератури:

1. Скалацька О. В. Екологічна проблематика у медійних трендах. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. Том 34 (73) № 6 2023. С. 232–236. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.6/40>

2. Рубрика. URL : <https://rubryka.com/>

УДК 338.482:504.06(477.41)

ЕКОЛОГО-ТУРИСТИЧНА ЦІННІСТЬ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ

Віленський В. О., Новікова А. В.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: vilenskiy221@gmail.com, aNovikova1208@gmail.com

Чорнобильська зона відчуження за останні десятиліття трансформувалася з території суто техногенної катастрофи на унікальний природний полігон. Питання її еколого-туристичної цінності набуває особливої актуальності у зв'язку з зростанням попиту на науковий і пізнавальний туризм.

Відсутність інтенсивної антропогенної діяльності сприяла відновленню екосистем Полісся. Створення Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника підкреслило статус території як резервату біорізноманіття. Для екологічного туризму ключовими об'єктами стають: популяції коня Пржевальського, зубра, бурого ведмеда та рисі; мозаїка лісових та водно-болотних угідь, що не мають аналогів у Європі за ступенем невтручання людини [1].

Екологічний туризм у ЧЗВ виходить за межі класичного спостереження за природою. Його цінність полягає: у демонстрації стійкості природи (наочний приклад регенерації екосистем після екстремального впливу); радіоекологічному вихованні (формування культури безпеки та розуміння наслідків глобальних катастроф).

Розвиток екотуризму в регіоні обмежений режимом